

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 46/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 56 § i lagen om skatt på arv och gåva

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 17 februari 2015 Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 56 § i lagen om skatt på arv och gåva (RP 364/2014 rd) till finansutskottet för beredning.

Lagmotion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande lagmotion:

- LM 41/2013 rd — Esko Kiviranta /cent: Lag om ändring av lagen om skatt på arv och gåva (remitterat 10.10.2013)

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i utskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- lagstiftningsråd Jukka Vanhanen, finansministeriet
- chefsjurist Matti Merisalo, Skatteförvaltningen
- skatteexpert Simo Valtti, Familjeföretagens förbund rf
- skatteexpert Satu Grekin, Företagarna i Finland rf.

Dessutom har skriftliga yttranden lämnats av

- arbets- och näringsministeriet
- Finlands Näringsliv rf
- Näringslivets Forskningsinstitut ETLA
- Centralhandelskammaren.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONEN

I propositionen föreslås det att lagen om skatt på arv och gåva ändras.

Bestämmelsen om förlängd betalningstid för skatt i anslutning till skattelättnad i samband med generationsväxling på en gårdsbruksenhet eller i ett annat företag ändras så att skatt för vilken förlängd betalningstid beviljats får tas ut under högst sju år i stället för under högst fem år som i nuläget.

Lagen avses träda i kraft den 1 juni 2015.

Lagen tillämpas när skattskyldigheten har uppkommit den 1 januari 2015 eller därefter.

Lagmotion

I lagmotionen LM 41/2013 rd föreslås det att Skatteförvaltningen ska bereda den skattskyldige tillfälle att yrka på skattelättnad vid generationsväxling om denne är berättigad till sådan. Den skattskyldige borde också höras för beskatt-

ningen verkställs om denne har begärt ett förhandsavgörande om överlåtelsen men inte åberopat avgörandet i sin gåvoskattedeklaration.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet förordar propositionen, men så ändrad att maximitiden för den förlängda betalningstiden för skatt vid generationsväxling ändras från föreslagna sju år till tio år. På motsvarande sätt ska preskriptionstiden för skatt förlängas till tio år (*Utskottets ändringsförslag*).

Betalningstid för skatt vid generationsväxling

Propositionen gäller uteslutande förlängd betalningstid vid skattelättnad i samband med generationsskiftet och innebär att skatte kan avbetalas under flera års tid. Villkoren för skattelättnaden till den del det gäller beloppet av den debiterade skatten kvarstår oförändrade.

Syftet med propositionen är att underlätta generationsskiftet på gårdar och i företag genom att förlänga den maximala betalningstiden från fem till sju år. Utskottet föreslår att denna tid förlängs till tio år. Uppskovsillkoren kvarstår oförändrade. Skatten i fråga tas ut i lika stora poster på minst 850 euro under högst tio år. Någon skatt uppbärs inte för den förlängda tiden och det ska inte heller krävas någon säkerhet för den framskjutna skatten.

Utskottet anser förlängningen motiverad med beaktande av de åtstramningar som förra hösten och under några år därförinnan har gjort i arvs- och gåvobeskattningen. Åtgärderna ökade skattebördan i synnerhet i fråga om större arv och gåvor. Den största ändringen gäller den högsta skatteklassen på fång som överstiger 1 000 000 euro, som efter att gällt temporärt nu blev bestående från årsskiftet. Enligt propositionsmotiven till reformen hänför sig en rätt betydande del av de arv och gåvor som överstiger beloppet till generationsväxlingar (RP 123/2014 rd).

Behovet av en översyn av skattelättnaderna

Utskottets ändringsförslag ligger i linje med propositionens grundidé och ökar skattestödet under betalningstiden utan nämndvärda fiskala följder. Utskottet tror dessutom att ändringsförslaget kommer att minska behovet av ytterligare lättnader. Diskussionen om beskattning vid generationsväxlingar och behovet av ytterligare skattelättnader kunde i framtiden därför spela en mindre framträdande roll i beslutsfattandet. Den maximala betalningstiden på tio år och de tämligen frikostiga lättnaderna i fråga om skattebeloppet skulle kunna anses ge företag tillräckliga marginaler för att genomföra en generationsväxling på ett beskattningsmässigt hållbart sätt.

Denna syn framgår också av propositionsmotiven, som innehåller en framställning om skattebördans nivå efter beviljade lättnader vid en generationsväxling. Vid överlåtelse av gårdstillgångar var den *effektiva skattesatsen* 2013 per mottagare i medeltal 1,1 procent och värdet av andra företagstillgångar som överlätits var i medeltal 2,8 procent.¹ Den effektiva skatten avviker alltså kraftigt från den nominella skatteuppbörden enligt skatteskalen. Dett beror inte bara på de egentliga lättnadsbestämmelserna utan också på att den värderingsnivå som enligt lagen ska tillämpas vid värdering av tillgångar i beskattningen ligger klart under det verkliga värdet.

Det går inte heller att utifrån utredningen säga vilken relativa betydelse betalning av skatt har för ett företags tillväxt. Statens ekonomiska forskningsanstalt VATT, som nyss undersökte generationsväxlingarnas konsekvenser för fa-

¹ Uppgifterna baserar sig på 2013 års beskattning och gäller gåvoöverlåtelse. Antalet fall var totalt 1900.

miljöföretag, har manat till försiktiga slutsatser i detta avseende.² En generationsväxling är en genomgripande förändring i ett företag som utöver arvsskattekonsekvenserna innehåller många andra element som kan påverka utvecklingen i ett företag.³ Det måste finnas förståelse för dessa synpunkter innan man går in för sådana ändringar i grunderna för beskattningen som har gjorts exempelvis i Sverige.

Likaså tål det nämnas att de nuvarande skattelättnaderna också kan ha negativa konsekvenser. Bland annat VATT och Etna har gjort antydningar i denna riktning.⁴ Den fiskala styrningen kan bland annat bidra till att de som skulle ha de bästa förutsättningarna att sköta ett företag och öka dess värde inte nödvändigtvis är de som tar över.

I propositionsmotiven hänvisas också till en utredning som gjorts i samarbete mellan finansministeriet, arbets- och näringsministeriet samt jord- och skogsbruksministeriet i oktober 2014.⁵ I finansministeriet del finns en tämligen djuplodande beskrivning av de likabehandlingsproblem som en utvidgning av systemet med skattelättnader sannolikt skulle orsaka. Med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna är marginalerna med andra ord rätt små, vilket behandlingen av regeringens proposition RP 53/2008 rd visade.⁶

Utskottet anser att arvsbeskattningen ska ses som en del av en helhet och inte som en separat form av skatt som är föremål för särskild uppmärksamhet. Man borde därför samtidigt diskutera nivån på samfundsskatten och trender i fråga om den samt hur dividendsinkomster, värdestegringar och försäljningsvinster ska beskattas. Samhällets stöd till företagen och inriktningen av dem är också viktiga omständigheter.

Slutligen finns det skäl att beakta alla de argument som framförts för att över lag motivera arvsskattens självständiga ställning i den juridiska litteraturen.^{7 8} Av senare datum är en rapport från Rådet för utvärdering av den ekonomiska

politiken i januari 2015 och VATT i artikeln *Mihin perintöveroä tarvitaan*, (VATT Policy Brief 1-2015). I bägge publikationerna försvarades arvsskatten.

Det hänvisades också till att Utvecklingsgruppen för beskattningen 2010 intog samma ståndpunkt. Motiveringarna har i allmänhet kretsat kring att arvsbeskattningen kompletterar den övriga beskattningen och innebär en horisontell rättvisa. Under dessa förhållande är den svenska modellen också problematisk i vissa avseenden.

I senare ställningstaganden har det också framförts att arvsskatten har färre nackdelar för den ekonomiska verksamheten är exempelvis inkomstskatten. Detta argument är relevant även vid en bredare utvärdering av beskattningskonsekvenserna i allmänhet vid generationsväxlingar.

Lagmotion

I lagmotionen föreslås bland annat att Skatteförvaltningen ska bereda den skattskyldige möjlighet att yrka på generatörsväxlingslättnader om den skattskyldige är berättigad därtill.

Utskottet anser att detta överensstämmer med principen om god förvaltning och understöder ett sådant förfarande när rätten till lättnader klart framgår av handlingarna. På detta sätt kan onödiga rättsförluster undvikas, eftersom den skattskyldige måste yrka på lättnaderna innan beskattningen verkställs. Men eftersom situationerna kan variera stort bland annat beroende på hur arvskiftet i boet sker finns det inte anledning att föreskriva om saken i lag.

Utskottet anser det inte heller lämpligt att föreskriva om ett särskilt hörande om den skatt-

² Sukupolvenvaihdoksen vaikutus perheyrittysten toimintaan, Olli Ropponen, VATT tutkimukset 174, Helsingfors 2013.

³ VATT:s forskningsdirektör Seppo Kari har påpekat att resultaten av Ropponens undersökning har övertolkats i den allmänna debatten. Det här gäller bland annat Pellervo ekonomiska forskningsinstituts rapport 246, Helsingfors 2014. Man har låtit förstå att iakttagelserna beträffande företagsutvecklingen hänger tydligt samman med följderna av generationsväxlingar. Men utifrån utredningen kan inga sådana slutsatser dras.

skyldige inte åberopar ett förhandsavgörande som hen bett om.

⁴ Pk-yrityksiin tarvitaan uutta liikkeenjohtotaitoa, Etlas forskningsdirektör, professor Mika Maliranta ja forskningsdirektör Tarmo Valkonen, HS Vieraskynä 21.12.2013.

⁵ Selvitys keinoista yritysten sukupolvenvaihdosten helpottamiseksi, VM 126:00/2014. De ståndpunkter som framgår av utredning är respektive ministeriums egna och inte de tre ministeriernas samsyn.

Utskottet föreslår att lagmotionen förkastas.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

*godkänner lagförslaget med ändringar
(Utskottets ändringsförslag) och*

förkastar lagförslag LM 41/2013 rd.

⁶ [Propositionen avsåg att ytterligare utvidga tillämpningsområdet för skattelättnader. Regeringen återtog emellertid propositionen efter att de konstitutionella problemen dök upp på agendan].

⁸ Bland professor Edward Anderssons artiklar kan nämnas Perintöverotus kansainvälisen kehityksen valossa, (Verotus 1/2011) och Borde arvsskatten avskaffas (JFT 4/2006). Professor Kari S. Tikka har diskuterat arvsskattens framtid i jubileumsboken till Edward Andersson 2003: Har arvsskatten någon framtid?

⁷ Här kan nämnas ED, VH Juhani Henttulas doktorsavhandling Varallisuuden arvostamis-perusteesta perintöverotuksessa från 2005 samt Henttulas artikel i samma ämne Perintöverotuksesta ja sen uudistamisesta (Verotus 2/2006). I artikeln konstateras att flera experter som har behandlat arvsbeskattningens status (bland andra professorerna Edward Andersson och Kari S. Tikka samt JL, HV Pertti Puroinen) har talat för att hålla kvar arvsskatten.

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av 56 § i lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) 56 § 2 mom., sådant det lyder i lag 909/2001, och
fogas till 56 §, sådan den lyder i lagarna 318/1994, 909/2001 och 523/2010, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

56 §

Skatt för vilken förlängd betalningstid beviljats enligt 1 mom. tas ut i lika stora årliga poster om minst 850 euro under högst *tio* år. Närmare bestämmelser om hur skatten ska tas ut i poster utfärdas genom förordning av finansministeriet. För den förlängda betalningstiden tas det inte ut någon ränta.

En skatt som uppbärs under flera än fem år preskriberas med avvikelse från vad som bestäms i 20 § i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007) *tio* år efter ingången av året efter det år då skatten har påförts.

Ikraftträdandebestämmelsen
 (Som i RP)

FiUB 46/2014 rd — RP 364/2014 rd

Helsingfors den 6 mars 2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Pentti Kettunen /saf
medl. Leena Harkimo /saml (delvis)
Pertti Hemmilä /saml
Jouko Jääskeläinen /kd
Timo Kalli /cent
Sampsa Kataja /saml
Anneli Kiljunen /sd
Esko Kiviranta /cent
Mika Lintilä /cent
Mats Nylund /sv

Heli Paasio /sd
Kari Rajamäki /sd
Markku Rossi /cent
Matti Saarinen /sd
Sari Sarkomaa /saml
Jouko Skinnari /sd
Osmo Soininvaara /gröna
Kauko Tuupainen /saf
Kari Uotila /vänst
Ville Vähämäki /saf
ers. Esko Kurvinen /saml (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Maarit Pekkanen.

RESERVATION

Motivering

Jag finner regeringens förslag att förlänga tiden för betalninga av skatt i samband med generationsväxling i företag eller jordbruk från nuvarande fem till högst sju år bra, skäligt och tillräckligt. Någon skatt ska inte uppbäras trots att skattebetalningen framskjuts och ingen säkerhet krävas. Strängt taget innebär räntefriheten sänkt arvsskatt förutom att arrangemanget underlättar själva betalningen. Det kan konstateras att den effektiva räntan år 2013 var 1,1 procent i fråga om jordbrukstillgångar och 2,8 procent i fråga om företagstillgångar av det verkliga värdet.

Utskottet har stannat för att föreslå att betalningstiden förlängs till hela tio år, vilket innebär

en fördubbling. Detta kan enligt min uppfattning inte motiveras med en strävan att underlätta generationsväxlingen eftersom det enda verkliga problemet vid generationsväxling är att hitta en lämplig person som tar över rörelsen.

Jag föreslår att riksdagen nöjer sig med den förlängning som regeringen föreslår.

Förslag

Jag föreslår

att lagförslaget godkänns med ändringar (Reservationens ändringsförslag).

Reservationens ändringsförslag**Lag****om ändring av 56 § i lagen om skatt på arv och gåva**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) 56 § 2 mom., sådant det lyder i lag 909/2001, och
fogas till 56 §, sådan den lyder i lagarna 318/1994, 909/2001 och 523/2010, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

56 §

Skatt för vilken förlängd betalningstid beviljats enligt 1 mom. tas ut i lika stora årliga poster om minst 850 euro under högst *sju* år. Närmare bestämmelser om hur skatten ska tas ut i poster utfärdas genom förordning av finansministeriet. För den förlängda betalningstiden tas det inte ut någon ränta.

En skatt som uppbärs under flera än fem år preskriberas med avvikelse från vad som bestäms i 20 § i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007) *sju* år efter ingången av året efter det år då skatten har påförts.

Ikraftträdandebestämmelsen
 (Som i FiUB)

FiUB 46/2014 rd — RP 364/2014 rd

Helsingfors den 6 mars 2015

Kari Uotila /vänst